

birói határozattal mondassék ki; a keresetnek s a birói határozatnak a tárgya tehát csakis olyan jog lehet, amelyet a peres felek valamelyike perbeli ellenfelével szemben — a köztük létrejött jogviszony alapján — létezőnek, vagy nem létezőnek vitat, de nem lehet tárgya olyan jog is, amelynek a felek közötti jogviszonyban való fennállása, vagy fenn nem állása nem kétséges, ami a jelen esetben a fentiek szerint fenforog.

A felperes megállapítási keresetének egyébként még azért sem lehet helye, mert amennyiben felperes úgy gondolja, hogy már beállott azaz időpont, amely alatt az egyezségkötés idején beültetett szőlőnek természetes módon ki kellett volna pusztulnia, jogát volt alperes ellen az egyezség alapján, a tulajdonközösségnek természetben való megosztás útján leendő megszüntetését szorgalmazni, tehát teljesítés iránt keresetet indítani, ily esetben pedig jogviszony megállapítása iránt a Pp. 130. §-a alapján indítható kereset teljesen szükségtelen. (Kuria 1925. október 7. P. V. 847/1925. sz.)

M.

Közigazgatási ut — perut. A mi közigazgatási bíróságunk hatáskörének csonka kiépítése folytan a magánfelekre igen nagy jelentőségű, hogy az állam elleni igényeiket a bíróság előtt érvényesíthessék. A kincstár pedig — a pergátló kifogással kezdi. E téren bizonyára a kincstár a legnagyobb termelő.

Most a Kuria egy elvi fogalmazásu ítélettel mondotta ki, hogy a generális szabály a perut és közigazgatási hatáskör a kivételes, mely csak akkor fog helyet, ha az ügy elintézését törvény vagy hasonlójú jogszabály közigazgatási hatáskörbe utalja. Az adott esetben a felperes kártérítési igényt támasztott a kincstárral szemben abból kifolyólag, hogy a kincstár oly épületeket foglalt le beszállásolás céljaira, amelyek az alól mentesek és felperes a szükséges számú munkásokat emiatt nem alkalmazhatta és üzemében kárt szenvedett. A Kuria a tábla ítéletét megváltoztatta és a pergátló kifogást elvetette, mondván a következőket:

„Vagyonjogi követelések, így a közigazgatási hatóság elé utalt jogviszonyból származó magánjogi követelés is, mint általában minden oly magánjogi igény, melyet törvény vagy törvényerejű jogszabály közigazgatási hatáskörbe nem utal, a rendes birói uton érvényesíthető.” (P. VI. 7095/1924.)

Hangsúlyozottan kell a döntés kapcsán kiemelni, hogy itt az államnak államhatalmi ténykedéséből keletkezett igényéről volt szó és így a közigazgatási ut megállapítására nem elegendő, hogy a kincstár ne mint magánjogi alany szerepeljen. A lényeg egy pozitívumon és egy negatívumon nyugszik: 1. a fél vagyonjogi igényt támaszt; 2. téves külön szabály, amely ezen magánjogi vita elintézését közigazgatási hatáskörbe utalja. Annál fontosabb a Kuria fenti tétele, mert éppen ujabban mondotta ki a Kuria egy másik tanácsa, hogy a vasuti alkalmazottak ügyei nem tartoznak birói hatáskörbe.

B. S.

A tőzsdei áruüzleti szokások alkalmazása. A Kuria P. VII. 6411/924. sz. határozatával kimondotta, hogy a „tőzsdei áruüzleti szokások csak a tőzsdén kötött vagy a tőzsdén kívül az áruüzleti szokások felhívásával kötött ügyletekre alkalmazhatók, már pedig a felek ügyletüket nem a

tőzsdén kötötték és a kötlevéiben az áruüzleti szokásokra nincs hivatkozás. Felperes egy részvénytársaság, alperes terménykereskedő volt az adott perben.

A munkásbiztosítás bíróság hatásköre. A Kuria P. VI. 5384/924. sz. határozatával kimondotta, hogy nemcsak az alkalmazottnak, hanem az elhalt alkalmazott hátramaradott hozzátartozójának az igénye is a munkásbiztosítási bíróság hatáskörébe tartozik. A Kuria határozata szerint:

„A felebbezési bíróság helyesen értelmezte az 1921:XXXI. t.-c. 15. §. 2. pontja rendelkezését akként, hogy nem csupán az alkalmazott kártérítési igénye tartozik a munkásbiztosító bíróság hatáskörébe, hanem az a kártérítési igény is, amelyet az elhalt alkalmazott hátramaradott hozzátartozója indít.

A szóban forgó kártérítési igény megállapítására vonatkozó, az 1907: XIX. t.-c. 82. §-ában foglaltak rendelkezést és ugyane törvénynek az igényjogosultak felsorolására kiterjedő 71—73. §-ai intézkedéseit a fentebb hivatkozott törvényhellyel összevetve ugyanis arra az eredményre kell jutni, hogy valamennyi igényjogosult kártérítési igénye a munkásbiztosító bíróság hatáskörébe van utalva, mert nem tehető fel, hogy a külön bíraskodást intézményesen szabályozó törvény a teljesen azonos jogalaphól eredő követelések tekintetében a bírói hatáskört az igényjogosultaknak csupán egy csoportjára állapította volna meg, ami által a kétségtelenül célba vett egyöntetű eljárás megghisítva volna és az eljárási törvény az anyagi törvénnyel sem állana összhangba.

A törvény szellemének tehát az a magyarázat felel meg, amely szerint az alkalmazott hátramaradt hozzátartozójának kártérítési igénye is a munkásbiztosító pénztár hatáskörébe tartozik,

annál inkább, mert úgy az alkalmazottnál, mint hátramaradt hozzátartozójánál a kárigeny jogalapja ugyanaz s így a hozzátartozó az alkalmazott jogutódjának minősítendő, akire nézve ugyanaz a bírói hatáskör, mint a jogelődre.

Ilykép nincs jelentősége annak, hogy az 1921:XXXI. t.-c. 15. §. 2. pontjában csak az alkalmazott van megnevezve, míg a 11. §. 1. pontjában az alkalmazott hozzátartozói is fel vannak említve.“

Az indokolásban kifejtett álláspont egyébként a munkaügyi bíraskodás területén a mult számunkban (305. l.) ismertetett rendelettel kifejezetten tételes joggá vált.

A valuta értéktelődások hatása a kényszeregyezségi eljárásban. Koronánk romlása és ezzel párhuzamosan az idegen valuták árfolyamemelkedése a gazdasági élet és a jog számos olyan területén is mélyreható változásokat idézett elő, amely változások eddig a jog irodalmi művelőinek figyelmét csupán incidentaliter, pillanatnyilag kötötték le, így például a kényszeregyezség terrenumán is. Habár a korona időközbeni stabilizálása nyugvópontra juttatta és quasi méregfogatól fosztotta meg, a felmerült súlyos ellentétek jórészt, mégsem lehet teljesen érdektelen a visszapiillantás az elmúlt évek ezirányu jogfejlődésére, azokra a megoldásokra, amelyeket a felek egyezségi akarata és a jóváhagyásban jelentkező bírói gyakorlat, a törvényhozó által teljesen magára hagyatva rövid tapogatózás után jól-rosszul megtalált. Miként emlékezetes, az 1920—1921.